

Hans Majestæt Kongens beretning til Stortinget om rigets tilstand og bestyrelse i den tid, som er forløbet, siden forrige beretning blev afgivet.

Vi Haakon, Norges konge,

gjør vitterligt:

Overensstemmende med rigets grundlov skal Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede storting beretning om rigets tilstand og bestyrelse i tiden fra oktober 1905 til oktober 1906.

Udenrigsdepartementet er bleven organiseret overensstemmende med stortingets bevilgninger. For Laplatastaterne (Argentina, Uruguay og Paraguay) er den hidtilværende generalkonsul akkrediteret som minister, der tillige som før bestyrer konsulatvæsenet for Argentina. For Vestindien og Centralamerika har ordningen endnu ikke kunnet endelig helt gennemføres, men vil senere blive iverksat.

Almindelig instruktion for gesandtskaberne er bleven udfærdiget ved kongelig resolution af 25de august d. a.

Følgende fremmede stater er diplomatisk repræsenterede i Norge:

Tyskland, Amerikas Forenede Stater, Argentina, Østerrige Ungarn, Danmark, Spanien, Frankrige, Storbritanien og Irland, Italien, Nederlandene, Portugal, Rusland, Siam, Sverige, Uruguay.

Organisationen af konsulatvæsenet er ligeledes i det væsentlige og i overensstemmelse med de af stortinget givne bevilgninger gennemført.

Samtlige fastlønnede embeder er blevene

besatte, ligesom ogsaa den største del af de ulønnede konsulater. Besættelsen af de faa gjenstaaende ulønnede konsulater vil formentlig kunne foregaa i en nær fremtid.

Ved kongelig resolution af 24de juli d. a. er der blevet udfærdiget almindelig norsk konsulatinstruktion og i henhold til i denne givne bemyndigelse er der af udenrigsdepartementet under 24de august d. a. udfærdiget kommentar til samme.

Efter udløbet af handels- og sjøfarts-traktaten med Belgien af 1895 er norske produkter i Belgien vedvarende indrømmet mestbegunstiget behandling. Med Schweiz er der truffet aftale om foreløbig forlængelse af det gjensidige mestbegunstigelsesforhold efter udløbet af handels- og bosættelsestraktaten mellem Norge og Schweiz af 1894.

Examen artium i 1906 er bestaaet af omkring 465 kandidater.

Restaurationsarbeidet i Trondhjems domkirke har været fortsat i vestskibet. Arkitekt Chr. Christie, der siden 1872 paa en fremragende maade har planlagt og ledet restaurationen, er afgaaet ved døden den 13de september d. a.

De kirkelige fond er fremdeles stadig voksende.

Siden forrige beretning er der givet stadfæstelse paa 42 offentlige stiftelser eller legater med en samlet kapital af kr. 956 573,01.

Antallet af de ved høiesteret henstaaende upaadømte sager udgjorde ved begyndelsen af

2den session 1906 522, nemlig 514 civile sager, 1 værgemaalssag og 7 straffesager.

Udgifterne ved undersøgelser af lovovertrædelser m. v., der i budgetterminen 1904—1905 udgjorde ca. kr. 956 000,00, har i budgetterminen 1905—1906 andraget til ca. kr. 866 000,00. Denne nedgang i udgifterne skyldes dels en nedgang i den almindelige kriminalitet og dels formentlig ogsaa de ved lov af 17de mai 1904 foretagne forandringer i straffeprocenloven samt den ved kongelig resolution af 24de december 1904 ændrede instruks for paatalemyndigheden.

Det daglige middeltal af fanger i landsfængslerne har i budgetterminen 1905—1906 udgjort 617 mod 661 i forrige budgettermin. Ved udgangen af budgetaaret var antallet 633, hvoraf 560 mænd og 73 kvinder.

Sundhedstilstanden har siden sidste meddelelse fremdeles ikke været ganske tilfredsstillende, idet enkelte epidemiske sygdomme, som tyfoidfeber, difteri og særlig den akutte poliomyelit har vist øget udbredelse baade i byer og i landdistrikter. Derimod er børnekopper nu ophørt, ligesom skarlagensfeber viser nogen nedgang i de angrebnes antal i byerne, men en tiltagen i landdistrikterne.

Uagtet den noget større sygelighed, synes dødelighedsforholdet for hele riget efter de foreløbige oplysninger derom, som har kunnet erholdes fra det statistiske centralbureau, i 1905 at have stillet sig omtrent lige gunstigt som for aaret forud.

Af torskefiskerierne gav Lofotfisket et større udbytte end i en aarrække, og mandslotten i penge var højere end i noget aar siden 1878. Derimod var fangstmængden ved Finmarksfisket mindre end ifjor. Vaarsildfisket faldt bedre ud end paa flere aar. Udførselen af tør- og klipfisk samt saltet fedsild har været større i 1906 end i de nærmest foregaaende aar saavel med hensyn til kvantum som værdi, hvorimod udførselen af anden saltet sild har været mindre.

Den samlede handelsomsætning med udlandet gik i 1905 op saavel for ind- som udførselens vedkommende. Indførselen androg til 300 mill. kroner og udførselen til 204 mill. kroner. Udførselsværdien stod højere end i

noget tidligere aar, medens indførselen holder sig noget lavere end i 1899 og 1900. I indeværende aar viser indførselen og i endnu højere grad udførselen en stigende værdi.

Paa trælastmarkedet har priserne i 1906 vist en stigende tendens. Det udskibede kvantum er større end ifjor og eksportværdien er betragtelig højere.

Inden industrien viser virksomheden forskellige tegn til fremgang. For flere vigtige grene er afsætningen til udlandet stigende, ligesom den indenlandske omsætning er tiltaget. Antallet af de til fabrikdriften knyttede arbejdere, der i flere aar har været temmelig uforandret, viser ved udgangen af 1905 en stigning af henved 4 000.

Dampskibsflaaden forøgedes i 1905 fra 642 700 reg.-ton til 676 900 reg.-ton, medens seilskibstonnagen ingen synderlig forandring har undergaaet. Skibsfarten har i det hele givet et mindre godt udbytte. Fragtmarkedet viser dog for tiden lidt bedring.

Indskuddene i landets sparebanker og private aktiebanker udgjorde ved udgangen af 1905 676 mill. kroner. Tilvæksten i disse indskud har i det sidste aar været ringe, delvis paa grund af forbigaaende aarsager. Vekseldiskontoen udgjorde fra begyndelsen af 1906 5½ pct., men nedsattes 19de februar til 5 pct. I de sidste dage er stigning atter indtraadt.

Antallet af konkurser er fremdeles nedadgaaende.

Udvandringen, som i 1903 naaede sit maximum med 26 800, gik i 1904 ned til 22 300 og i 1905 til 21 100. Nogen nedgang heri er ikke indtraadt i 1906.

Landbruget har i det hele givet et udbytte, der antages at ligge meget nær op til et middelsaars.

Udbyttet af hø antages i det vesten- og nordenfjeldske at give et middelsaars udbytte eller noget derover, i det østfjeldske henimod et middelsaars udbytte. Kornudbyttet af vintersæd vil antagelig blive noget over middels, af vaarsæden omtrent som et middelsaars. Poteteshøsten lover at give en afkastning noget over middels. Turnipsen vil i de distrikter, hvorfra beretning foreligger, antagelig neppe give et middelsaars udbytte, da insekt-

angreb tildels har ødelagt den. Sæterudbyttet er paa de fleste steder under middels. Frugthøsten bliver, naar ganske faa distrikter undtages, lidet tilfredsstillende. Multehøsten har i det hele givet et lidet tilfredsstillende udbytte.

Skogbruget har havt et godt aar med høie priser, idet der har været sterk efterspørgsel efter saavel sliberilast som skurlast. Udbyttet af landets udførsel af trælast og træprodukter har været særdeles tilfredsstillende.

De offentlige skoge viste ved regnskabsopgjøret pr. 31te mars 1906 et langt større udbytte end i noget foregaaende aar.

Som følge af de gunstige trælastkonjunkturer har hugsten i de private skoge været meget sterk. Samtidig merkes dog overalt en stigende interesse for skogens rigtige behandling, hvortil det norske skogselskabs og dets underafdelingers virksomhed i væsentlig grad har bidraget gennem veiledning og ved grøftning, saaning og plantning. Paa nogle steder er betydelige skogstrækninger erhvervede for vedkommende herred, tildels ved hjælp af midlertidige laan af offentlige midler.

Der spores ogsaa jevn fremgang i udnyttelsen af vore brændtorv- og torvstrømyrer.

Sundhedstilstanden blandt landets husdyr har været tilfredsstillende, idet ingen af de i udlandet herjende smitsotter har faaet indpas. Bekjæmpelsen af husdyrtuberkulosen med offentlig bistand har paagaet i omtrent samme maalestok som hidtil. De autoriserede dyrlægers antal udgjorde i begyndelsen af 1906 206.

Arbejdsdriften ved de af stortinget bevilgede jernbaneanlæg samt vei- og vandbygningsarbejder er foregaaet i det væsentlige overensstemmende med den for samme lagte plan og i det omfang, som de givne bevilgninger har tilladt.

Hell—Sunnanbanen er i sin helhed aabnet for almindelig drift.

Ligeledes er den private Valdresbane i sin helhed aabnet.

De for drift aabnede jernbaner udgjør ialt 2 560 km. i længde, hvoraf 2 179 km. statsbaner og 381 km. privatbaner.

Forsikringssummerne for de i Den almin-

delige Brandforsikrings-Indretning forsikrede bygninger udgjorde den 1ste januar 1906:

for kjøbstad-afdelingen .	kr.	986 276 960,00
» land-afdelingen »		431 453 800,00

Tilsammen kr. 1 417 730 760,00

Kjøbstad-afdelingen havde ved udgangen af 1905 et underskud af kr. 3 120 000,00, som tilligemed renter af de til betaling deraf midlertidig optagne laan vil blive dækket af den i henhold til kongelig resolution af 22de oktober 1904 udskrevne ekstraordinære kontingent, der skal indbetales i 10 halvaarlige terminer fra og med 1ste halvaar 1905.

Land-afdelingen havde ved udgangen af 1905 et underskud af kr. 424 393,31, hvoraf ca. kr. 134 120,00 vil blive dækket ved sidste termin af den i henhold til kongelig resolution af 6te februar 1904 udlignede ekstraordinære kontingent.

Postintraderne viser sterkere vekst end nogengang tidligere, og ogsaa telegraf- og telefonindtægterne viser glædelig fremgang. Den med statsbidrag understøttede private dampskibsfart har i det hele arbeidet med større indtægter i 1905 end i 1904. Udgifterne har imidlertid steget i endnu høiere grad, saa resultatet af forrige aars drift ikke er saa gunstigt som i 1904.

Besøget af fremmede turister har i sommer været større end tidligere.

Rigets toldintrader, der for budgetterminen 1905—1906 var anslaaede til kr. 37 000 000,00, har for samme tidsrum udgjort kr. 36 103 300,00.

Brændevinsafgiften var for budgetterminen 1905—1906 anslaaet til kr. 5 000 000,00. Afgiften af det i samme tidsrum til eiernes raadighed stillede brændevin udgjør — efter fradrag af afgiftsgodtgjørelse for udført brændevin og for brændevin bestemt til teknisk eller videnskabelig brug m. v. — kr. 4 279 900,00.

Maltafgiften, der for budgetterminen 1905—1906 var anslaaet til kr. 3 100 000,00 har i nævnte tidsrum udgjort kr. 3 194 200,00 efter fradrag af afgiftsgodtgjørelse for det i terminen til udlandet udførte øl.

Afgiften af ætylætertilvirkningen har i budgetterminen 1905—1906 efter fradrag af afgiftsgodtgjørelse for ætylæter anvendt til

teknisk og videnskabelig brug, udgjort kr. 49 000,00 mod anslaaet kr. 40 000,00.

Afgiften af den indenlandske tobaksdyrkning har i budgetterminen 1905—1906 udgjort kr. 20 700,00 mod anslaaet kr. 20 000,00.

Kongsberg sølvverk har i budgetterminen 1905—1906 givet en produktion af ca. 6 977 kg. fint sølv.

Ved myntindretningen paa Kongsberg er, siden sidste indberetning afgaves, paabegyndt den for indeværende termin besluttede udmyntning af tilsammen kr. 500 000,00 i skillemynt. Heraf er til Norges banks herværende vekslingskontor hidtil leveret kr. 19 450,00 i nymyntede 1-ører.

Rigets statsgjæld, der ved udgangen af budgetaaret 1904—1905 udgjorde kr. 304 923 600,74, er ved afbetaling paa den ældre afdragsfrie statsgjæld, paa statslaanene af 1886, 1888, 1894, 1895, 1896, 1898, 1900, 1902, 1903 og paa det af statskassen overtagne anlægslaan til Drammen—Randsfjordbanens sidelinjer samt paa det midlertidige laan af fondet for invalide- og alderdomsforsikring formindsket med tilsammen kr. 4 183 850,43, men forøget ved optagelsen af statslaanet af 1905 med kr. 41 666 760,00.

Statsgjælden udgjorde saaledes ved udgangen af budgetterminen 1905—1906 kr. 342 406 510,31.

Statsregnskabet, der for 1904—1905 var opgjort med en slutningsbeholdning af kr. 17 877 000,00, er for 1905—1906 afsluttet med en beholdning af kr. 18 403 000,00.

Statskassens aktiver, som ved udgangen af august maaned 1905 udgjorde omtrent kr. 88 400 000,00, beløb sig ved udgangen af august maaned d. a. til ca. kr. 92 500 000,00. Hertil kommer statens reservefond kr. 40 000 000,00, der nu i sin helhed er anbragt i udenlandske let afsættelige værdipapirer.

For aaret 1906 er der af hypotekbanken ikke udfærdiget nogen serie af hypotekbankobligationer. I indeværende aar er indtil ultimo august udbetalt pantelaan til samlet beløb kr. 4 854 660,00.

Armeens øvelser har været fremmet overensstemmende med de givne bevilgninger.

Der har som følge heraf ikke været afholdt bataljonssamlinger for ældre aarsklasser

ved fæstningsartilleriet og ved jægerkorpsets, Telemarkens og Trondhjems linjebataljoner.

Armeens fabrikker og verksteder har været i vanlig drift, ligesom produktionen paa de forskellige steder har været fremmet i den udstrækning, som de dertil givne bevilgninger har givet adgang til.

Befæstningerne ved Fredrikssten, Ørje og Urskoug er i henhold til den forrige aar mellem Norge og Sverige afsluttede overenskomst i Karlstad bl. a. om oprettelse af en neutral zone mellem rigerne i aarets løb bleven nedlagt og deres skyts fjernet; de i dette øiemed udførte arbejder m. v. er bleven besigtiget og godkendt af en i sagens anledning i henhold til Karlstadoverenskomsten nedsat international kommission.

Forslaget om anvendelsen af det ved den neutrale zones oprettelse ledigblevne skyts kan i en nær fremtid forventes fremsat for stortinget.

Den geografiske opmaaling har fortsat triangulering i Tromsø amt samt i Nordre Trondhjems og Buskeruds amter.

Præcisionsnivellement er udført i Kristiania samt paa Toten og i Østerdalen. Nymaaling har fundet sted i Nordlands og Tromsø amter. Befaring af tidligere maalt terræn har fundet sted paa forskellige steder i det søndfjeldske Norge. Krokering af Finmarkens amt er fortsat i Hammerfest og Tanen fogderier. Hydrograferingsarbejder er udført i Kristianiafjorden, ved Froerne (Søndre Trondhjems amt), i Salten og Lofoten (Nordlands amt) og paa ydersiden af Senjen (Tromsø amt). Revision af kystkartverket paa vestlandet er fortsat. Af karter er udgivet: 6 blade af det topografiske kartverk, 1 blad af kart over Finmarkens havne i 1 : 50 000, 4 specialkystkarter i 1 : 50 000, 1 specialkystkart i 1 : 25 000. Efterretninger for søfarende er udgivet i maanedlige hefter.

Ved marinens hovedværft er for tiden under bygning 1 destroyer og 2 torpedobaade. De to sidste vil antagelig blive færdige i 1907.

Vinteren 1905—1906 var panserskibene «Norge» og «Tordenskiold» udrustede til stambesætningsøvelser. De ældste kadetters vinterøvelser foregik paa panserskibet «Torden-

skjold», som af hensyn hertil gjorde et udenlandstogt og herunder anløb Kjøbenhavn, Brest, Gibraltar, Marseille, Algier, Lissabon.

Kanonbaaden «Sleipner» har i sommer været paa øvelsestogt med kadetter og anløb herunder Loch Eriboll, Glasgow og Portsmouth.

Til opøvelse af sjøernepligtige mand-skaber har desuden været udrustet eksercerskibet «Kong Sverre» samt 2 panserskibe, 1 kanonbaad af 1ste klasse og 8 torpedobaade. Disse fartøier var i september maaned samlede i eskadre, der drev øvelser paa den norske kyst. Efter eskadretogtets afslutning har begge panserskibe ligget ved Karljohansvern med stambesætning ombord.

Forøvrig har ved marinen været afholdt skyde- og torpedoskole samt øvelser i land og ved torpedobatterierne.

Et nyt fyr er tændt paa Kraakenes i Nordfjord, og et andet vil i løbet af høsten blive tændt paa Lyngø ved Tromsø. Kvit-holmen fyr ved Hustadviken er ombygget og forsterket, og Kjeungskjær fyr paa Fosen er forsynet med ny og større lygt samt klipapparat. Til Sotgrunden ved Brønnø i Helgeland er anskaffet en klokkebøie. Nye fyr lamper er anbragt paa mange forskellige steder langs kysten. Under arbeide er nye fyre paa Skalmen ved Smølen, Maaholmen ved Vikten og Helines i Finmarken. Ligeledes paagaar arbeide med anbringelse af nye og forbedring af ældre fyr lamper langs hele kysten. Nye merker og fortøiningsindretninger er anbragt paa forskellige steder, særlig i fiskeridistrikterne.

Revisionsdepartementets virksomhed er siden forrige beretning foregaaet uforandret.

Givet paa Kristiania slot den 13de oktober 1906.

Under Vor haand og rigets segl

Haakon.

(L. S.)

Chr. Michelsen.

Hesselberg.